

ГАЙДУЧЕНКО Ю.О., ст. викладач, **БИЧКОВА А.О.**, студент, м. Харків,
ХНПУ імені Г.С. Сковороди

ОСОБЛИВОСТІ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІКИ ЯПОНІЇ

Японія в останні десятиліття виступає однією з провідних економічних держав світу. Її валовий національний продукт другий за величиною в світі. Найрозвинутішими сферами народного господарства країни є: автомобілебудування, виробництво електротехніки та супутникових комунікацій, приладобудування, інформатика та робототехніка, мережа залізничних і автомобільних магістралей, медицина та фармацевтика тощо. Втім, Японія не спроможна забезпечити себе продуктами харчування, тому багато імпортує. Але, тим не менш, країна займає друге місце (після Китаю) за річним виловом риби. Забезпечення лідируючих позицій Японії у світі стало можливим завдяки розробці особливої концепції процесу економічного розвитку, розумінні конкуренції, особливій ролі держави в управлінні.

Уряд Японії, на відміну від окремих фірм, бачить економічні проблеми в широкій перспективі. Японська модель державного регулювання базується на переконанні, що саме експорт – основа економічного зростання, що певні галузі економіки потрібно виділяти і підтримувати, тому що саме вони можуть забезпечити зростання економіки, експорту та рівня життя, що Японія повинна економити ресурси і тому уникати руйнівних і марнотратних наслідків конкуренції.

Людиною, яка вперше сформулювала принципи японської моделі регулювання економіки, був Чалмерс Джонсон. Джонсон, якого іноді називають «батьком» теорії державного регулювання економіки Японії, стверджував, що в Японії уряд фактично «виросував» промисловість, в той час як у західних країнах уряди просто встановлювали правила гри. Джонсон

пов'язував таку орієнтацію японського уряду з великими змінами, які відбулися в структурі японської промисловості.

Основними елементами моделі японського державного розвитку економіки сьогодні є: активний центральний уряд і стабільний апарат чиновників; визначення пріоритетних галузей для прискорення економічного зростання; агресивний розвиток експорту; виборчий протекціонізм з метою захисту внутрішнього ринку; обмеження прямих іноземних інвестицій; м'яке антимонопольне законодавство; реструктуризація промисловості під керівництвом уряду; офіційний дозвіл картелів; жорстке регулювання фінансових ринків і обмежений вплив рад директорів корпорацій; ясна макроекономічна політика.

До розглянутих заходів, які сприяли зростанню конкурентоспроможності, можна додати політику, спрямовану на отримання «терплячого» капіталу, універсальну, вельми жорстку систему початкової системи і випуск великої кількості кваліфікованих фахівців. Загалом, уряд зіграв безліч ролей в успіху японських галузей завдяки унікальній моделі менеджменту, яка включає коло особливих методів виробництва, політику персоналу, особливий підхід до організації виробництва, менеджменту та диверсифікації бізнесу, причому все це підпорядковано загальним цілям фірми.

Ця модель пояснює особливості виробництва, дистрибуції, збуту та інші нюанси японської моделі менеджменту. Переваги японської моделі менеджменту, на які вказують як західні, так і японські вчені, включають швидке зростання кваліфікації співробітників, сильне почуття спільності, високу лояльність співробітників до компанії, вміння і бажання менеджерів враховувати довготривалі наслідки своїх рішень.

Сприймавши ідеї розробників концепції якості Е. Демінга і Дж. Джурана, Японія почала конкурувати не тільки за ціною, але і за якістю. Ці нові підходи, які вперше запровадила саме Японія, назавжди змінили характер конкуренції в усьому світі. Сьогодні Японія є потужним міжнародним конкурентом.